

ontstond. *Elk* tegenwicht, welk ook, leek hun beter dan *geen* tegenwicht.

Nu verdient het de aandacht dat Homan en de Quay in de weken waarin zij met de leiders der politieke partijen in contact stonden, ook andere combinaties overwogen hadden. Homan zowel als de Quay hadden een gesprek gevoerd met Arnold Meyer en deze had zich zelfs bereid verklaard, met hen samen een Driemanschap te vormen, zulks in de overtuiging dat dat Driemanschap op *zijn* eenhoofdige leiding zou uitloopen. Overigens had Meyer óók geëist dat Homan en de Quay voor de nieuwe beweging het program van Nationaal Front zouden overnemen; dat was door beiden geweigerd en de twee besprekingen (de data staan niet vast) hadden niet tot resultaat geleid; Homan had zijn oordeel over Meyer in drie woorden samengevat: 'moedig maar gek'¹ – er werd dus betwijfeld of Meyer een figuur was waarmee men voor het forum van het Nederlandse volk kon treden.

Met de brief die men op zaterdag 13 juli aan *Generalkommissar* Schmidt overhandigd had, was voor Homan de zaak afgedaan. Niet voor de Quay. Hem liet het denkbeeld van een nieuwe politieke beweging niet los – maar wie kon als leidende figuur optreden? Hij besprak die vraag met Fentener van Vlissingen; deze wees hem op de oud-gouverneur-generaal van Nederlands-Indië, jhr. mr. B. C. de Jonge die, sinds hij gerepatriëerd was, in tamelijke afzondering in de buurt van Arnhem leefde.

De Jonge was een man met uitgesproken autoritaire opvattingen. Hij was er voorstander van dat de Tweede Kamer voor de helft uit afgevaardigden van corporaties samengesteld zou worden en dat de Grondwet in dier voege gewijzigd werd dat, in conflictsituaties, de regering steeds het laatste woord zou hebben. Het Nederland dat hij bij zijn terugkeer in '36 aangetroffen had, was hem veel te vooruitstrevend; in '39 was hij dan ook een 'zeer enthousiast' lezer van het fascistische weekblad *De Waag* geworden.² Ook hij was in de zomer van '40 van Duitslands overwinning overtuigd en het trok hem kennelijk wel aan, in de Nederlandse politiek weer een leidende rol te gaan spelen; de 'eenheid van de natie' moest dan voorop staan en men handelde, meende hij, onjuist indien men daarbij *a priori* de NSB'ers uitsloot. Had de Jonge wel eens van zijn nieuw-ontwaakte politieke belangstelling getuigd in een gesprek met de Utrechtse hoogleraar Gerretson die hij sinds lang kende en in de kringen rond het tijdschrift *De Rijkseenheid* opnieuw ontmoet had? Het is hoogst waarschijnlijk. In elk geval had Gerretson eind juni Seyss-Inquart per brief aangeraden, vooral toch eens de Jonge voor een onderhoud uit te nodigen.

¹ Bruna: 'De Nederlandse Unie', p. 107. ² Brief, 19 sept. 1939, van J. A. H. van der Does aan T. Goedewaagen (*De Waag*, U 6 c).